

COMPLEXUL MUZEAL NAȚIONAL „MOLDOVA” IAȘI
MUZEUL DE ISTORIE A MOLDOVEI

CERCETĂRI ISTORICE
(SERIE NOUĂ)

XL
2021

IAȘI
2021

COMITETUL DE REDACȚIE

Senica ȚURCANU (redactor șef)

Lăcrămioara STRATULAT

Loredana SOLCAN

Sorin IFTIM

Ioan IAȚCU

Adriana MIRON (secretar de redacție)

Costică ASĂVOAIE

Cosmin NIȚĂ

Tamília-Elena MARIN

Traduceri revizuite/realizate

Simona POSTOLACHE

Coralia COSTAȘ

Copertă și DTP

Cătălin HRIBAN

Adresa redacției

Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași

Muzeul de Istorie a Moldovei

Piața Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 1

Iași, RO-700028

Telefon: 04 0232218383

Fax: 04 0332408166

e-mail: cercetari.istorice@yahoo.com

ISSN 1453-3960

EDITURA PALATUL CULTURII

Iași

SUMAR
SOMMAIRE – CONTENTS – INHALT

ABREVIERI / Abbreviations – Abreviations – Abkürzungen	7
Gheorghe LAZAROVICI, Cornelia-Magda LAZAROVICI, Legăturile sudice ale culturii Precucuteni și grupului Ariușd din Transilvania / The southern connections of Precucuteni culture and Ariușd group in Transylvania	11
Loredana SOLCAN, George BODI, Bovinele în viața comunităților din prima fază a civilizației Cucuteni-Tripolie: Între economic și simbolic / Cattle in the life of communities from the first phase of the Cucuteni-Trypilia Civilization: Between economic and symbolic	51
Cătălin BORANGIC, Vitalie JOSANU, Radu OLTEAN, Un coif grecesc de tip corintic descoperit accidental în județul Iași / A greek corinthian helmet accidentally discovered in the county of Iași	85
George-Dan HÂNCEANU, Preocupările geților din așezările secolelor III-I a. Chr. de la Roșiori-Dulcești (punctul Țarina Veche) / The concerns of the Getae from the settlements of the 3rd -1st centuries BC of Roșiori-Dulcești (the point Țarina Veche)	111
Eduard RUSU, Începuturile muzicii de curte în Moldova și Țara Românească / The beginning of court music in Moldavia and the Wallachia	127
Voica-Maria PUȘCAȘU, Mănăstirea Galata – note asupra rezultatelor cercetării arheologice efectuate în anul 1963 / Galata Monastery – notes on the results of the archaeological research carried out in 1963	145
Costică ASĂVOAIE, Adriana MIRON, Cosmin NIȚĂ, Din evoluția unei ctitorii boierești. Ansamblul bisericii „Sfinții Arhangheli” din Ceplenița, județul Iași / Moments in the evolution of a boyar foundation. The assembly of "holy Archangels" church of Ceplenița, Iași county	173

Vasile DIACONU, Cristi CURELEȚ, Constantin APARASCHIVEI, Două cruciulițe de lemn descoperite la mănăstirea Văratec (jud. Neamț). Date arheologice și metodologia de restaurare / <i>Two wooden small crosses discovered at Văratec Monastery (Neamț county). Archaeological data and restoration methodology</i>	201
Violeta Anca EPURE, Început de secol în Principatele Române: interese și activitate diplomatică și consulară franceze în perioada 1800-1806 / <i>Début de siècle dans les Principautés Roumaines: Intérêts et activité diplomatique et consulaire français entre 1800-1806</i>	215
Ioan OPRIȘ, Despre un conflict artistico-diplomatic / <i>About an artistic-diplomatic conflict</i>	237
Mădălin-Cornel VĂLEANU, Vasilica-Monica GROZA, Luminița BEJENARU, Sergiu-Florentin SCUTARU, Rezultatele cercetării arheologice efectuate la restaurarea Monumentului Eroilor din Primul Război Mondial din cartierul Galata din Iași / <i>The results of the archaeological research performed on the occasion of the restoration of the First World War heroes monument in Galata neighborhood of Iași</i>	249
Cristian SANDACHE, Maghiarii ardeleni, România și Ungaria (1918-1920) / <i>The Transylvanian Hungarians, Romania and Hungary (1918-1920)</i>	277
Andi MIHALACHE, Alegenor taciturnul: noi contextualizări ale memorialelor lui Vasile Pârvan / <i>Alegenor the taciturn: new contextualisation approaches to Vasile Pârvan's memoriale</i>	287
Ștefan S. GOROVEI, Voci de dincolo. Sever Zotta despre N. Iorga / <i>Voix de l'au-delà. Les souvenirs de Sever Zotta sur ses relations avec N. Iorga</i>	329
Remus TANASĂ, Dimensiunea europeană a lui Mazzini în istoriografie / <i>Mazzini's european dimension in historiography</i>	371
Corneliu CIUCANU, Vintilă Horia în dosarele Securității / <i>Vintilă Horia in Securitate files</i>	387
Narcis Dorin ION, O viață între două lumi. Convorbiri cu Petre Rosetti-Bălănescu / <i>A life between two worlds. Conversations with Petre Rosetti-Bălănescu</i>	411
Anton COȘA, Heraldică ecleziastică. Stema episcopală a Mons. Benoni Ambăruș (Episcop auxiliar de Roma) / <i>Héraldique ecclésiastique. Les armoiries épiscopales de Mgr Benoni Ambăruș (Évêque auxiliaire de Rome)</i>	445

Obituaria

VASILE CHIRICA (3 juillet 1943 – 18 avril 2021)

(Magda-Cornelia LAZAROVICI, Senica ȚURCANU)..... 457

IOAN CAPROȘU (26 august 1934-9 aprilie 2021)

In amintirea unui profesor special (Senica ȚURCANU)..... 465

Mentorul Ioan Caproșu (Emilia CHISCOP)..... 467

Și eu sunt discipolul magistrului Ioan Caproșu! (Arcadie M. BODALE)..... 470

În amintirea profesorului Ioan Caproșu (Corneliu COJOCARIU)..... 475

Domnului profesor Ioan Caproșu îi datorez mult (Elena CHIABURU)..... 479

Fugit ireparabilele timpus (Lucian-Valeriu LEFTER)..... 482

Istoricul Ioan Caproșu – Prieten al Basarabiei și al basarabenilor
(Igor CERETEȘU)..... 485

In memoriam Ioan Caproșu (Lucian LEUȘTEAN)..... 489

Recenzii și note de lectură

Felix-Adrian Tencariu, *Instalații de ardere a ceramicii în civilizațiile pre- și protoistorice de pe teritoriul României*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2015, 255 p., 136 de figuri și 5 tabele. (Maria-Cristina CIOBANU)..... 491

Stanislav Țerna, Mariana Vasilache, *Figurinele antropomorfe din etapa Cucuteni A din interfluviul pruto-nistean (în baza colecțiilor Muzeului Național de Istorie a Moldovei)/ Anthropomorphic figurines from Cucuteni A stage from the Prut-Dniester interfluve (the collections of the National Museum of History of Moldova)*, Ministerul Educației, Culturii și cercetării, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Biblioteca „Tyragetia” XXXI (coord. Eugen Sava, Aurel Zanoci), Chișinău, 2019, 263 p. (Senica ȚURCANU)..... 494

Mircea Ciubotaru, „Misterele” onomastice ale Iașilor, vol. I-II, Editura DarkPublishing, București, 2021, 438 p. (vol. I) și 358 p. (vol. II); *Grădini, Piețe, Case și Locuri. Studii ieșene*, Editura Doxologia, Iași, 2021, 228 p. (Costică ASĂVOAIE)..... 498

Stefano Bottoni, *Lungul drum spre occident. O istorie postbelică a Europei de Est*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2021, 360 p. (Valeriu-Bogdan PREDA)..... 502

ABREVIERI

ABBREVIATIONS - ABREVIATIONS - ABKURZUNGEN

ActaMM	<i>Acta Moldaviae Meridionalis</i> , Anuarul Muzeului Județean „Ștefan cel Mare”, Vaslui.
ActaMP	<i>Acta Musei Porolissensis</i> , Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău.
ActaMS	<i>Acta Moldaviae Septentrionalis</i> , Muzeul Județean Botoșani.
ActaMT	<i>Acta Musei Tutovens</i> , Muzeul „Vasile Pârvan”, Bârlad.
ActaTS	<i>Acta Terrae Septemcastrensis</i> , Sibiu.
Actualitatea creștină	<i>Actualitatea creștină</i> , serie nouă, Arhiepiscopia Romano-Catolică de București, București.
AIIAI/ AIIAX	<i>Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Iași/ Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol”</i> , Iași.
Albina Românească	<i>Albina Românească. Gazetă administrativă și politico-literară</i> , Iași.
Almanahul „Presa Bună”	<i>Almanahul „Presa Bună”</i> , Episcopia Romano-Catolică de Iași, Iași.
AMAE	Arhiva Diplomatică a Ministerului de Externe al României.
Analele Putnei	<i>Analele Putnei</i> , Centrul de cercetare și documentare Ștefan cel Mare, Mănăstirea Putna.
AnBan	<i>Analele Banatului</i> , Muzeul Național al Banatului, Timișoara.
Angustia	<i>Angustia</i> , Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe.
Apulum	<i>Apulum. Acta Musei Apulensis</i> , Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia.
ArhGen	<i>Arhiva Genealogică</i> , Academia Română. Comisia de Heraldică, Genealogie și Sigilografie, Iași.
Archivio trimestrale	<i>Archivio trimestrale: rassegna storica di studi sul movimento repubblicano</i> , Roma.
ArhMold	<i>Arheologia Moldovei</i> , Institutul de Arheologie Iași.
AȘUI	<i>Analele Științifice ale Universității „A. I. Cuza” din Iași</i> , Iași.

AUB	<i>Analele Universității București, Seria Științe Sociale, Istorie, București.</i>
AUVT	<i>Annales d'Université Valahia Târgoviște, Section d'Archéologie et d'Histoire, Târgoviște.</i>
BAI	<i>Bibliotheca Archaeologica Iassensis, Iași.</i>
BAM	<i>Bibliotheca Archaeologica Moldaviae, Iași.</i>
Banatica	<i>Banatica, Muzeul Banatului Montan, Reșița.</i>
BAR	<i>Biblioteca Academiei Române, București.</i>
BAR IS	<i>British Archaeological Reports. International Series, Oxford.</i>
BCIR	<i>Buletinul Comisiei Istorice a României, București.</i>
BHAB	<i>Bibliotheca Historica et Archaeologica Banatica, Timișoara.</i>
Bibliotheca Brukenthal	<i>Bibliotheca Brukenthal, Sibiu.</i>
Biblos	<i>BIBLOS, Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” și Asociația Bibliotecarilor din România.</i>
BMA	<i>Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, Piatra-Neamț.</i>
BMIM	<i>București. Materiale de Istorie și Muzeografie, Muzeul Municipiului București.</i>
BMN	<i>Bibliotheca Musei Napocensis, Cluj-Napoca.</i>
Carpica	<i>Carpica, Complexul Muzeal „Iulian Antonescu”, Bacău.</i>
CCAR	<i>Cronica cercetărilor arheologice din România, CIMEC, București.</i>
CCDJ	<i>Cultură și civilizație la Dunărea de Jos, Muzeul Dunării de Jos, Călărași.</i>
CercArh	<i>Cercetări Arheologice, București.</i>
CI	<i>Cercetări Istorice, serie nouă, Muzeul de Istorie a Moldovei, Iași.</i>
Corviniana	<i>Corviniana. Acta Musei Corvinensis, Muzeul Castelul Corvinilor, Hunedoara.</i>
Dacia	<i>Dacia. Revue d'archéologie et d'histoire ancienne, Nouvelle série, București.</i>
Danubius	<i>Danubius, Muzeul de Istorie, Galați.</i>
DIR	<i>Documente privind istoria României, București.</i>
Dolgozatok	<i>Dolgozatok az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem-és Régiséggyűjtéséről, Kolozsvár.</i>

DP	<i>Documenta Praehistorica</i> , Ljubljana.
DRH	<i>Documenta Romaniae Historica</i> , seria A, Moldova; seria B, Țara Românească, București.
EJA	<i>European Journal of Archaeology</i> , European Association of Archaeologists.
EurAnt	<i>Eurasia Antiqua. Zeitschrift für Archäologie Eurasiens</i> , Deutsches Archäologisches Institut, Berlin.
Hierasus	<i>Hierasus. Anuarul Muzeului Județean Botoșani</i> , Muzeul Județean Botoșani.
Hungarian Studies	<i>Hungarian Studies</i> , Budapesta.
IN	<i>Ioan Neculce. Buletinul Muzeului de Istorie a Moldovei</i> , serie nouă, Muzeul de Istorie a Moldovei, Iași.
Istros	<i>Istros</i> , Muzeul Brăilei „Carol I”, Brăila.
Lumina Creștinului	<i>Lumina Creștinului</i> , serie nouă, Episcopia Romano-Catolică de Iași, Iași.
MCA	<i>Materiale și Cercetări Arheologice</i> , București.
MemAnt	<i>Memoria Antiquitatis. Acta Musei Petrodavensis</i> , Complexul Muzeal Național Neamț, Piatra-Neamț.
Monumentul	<i>Monumentul. Tradiție și viitor, lucrările Simpozionului Internațional Monumentul. Tradiție și viitor</i> , Iași.
Mousaios	<i>Mousaios</i> , Muzeul Județean Buzău.
Muzeul Național	<i>Muzeul Național</i> , Muzeul Național de Istorie a României, București.
Pontica	<i>Pontica</i> , Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța.
PZ	<i>Praehistorische Zeitschrift</i> , Freie Universität, Institut für Prähistorische Archäologie, Berlin.
RdI	<i>Revista de Istorie</i> , București.
RESEE	<i>Revue des Études Sud-Est Européenes</i> , Institutul de Studii Sud-Est Europene, București.
RRSI	<i>Revista Română de Studii Internaționale</i> , București.
RI	<i>Revista Istorică</i> , serie nouă, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București.
RMM-Muz	<i>Revista Muzeelor și Monumentelor. Seria Muzeu</i> , București.
RRH	<i>Revue Roumaine d'Histoire</i> , București.

SAA	<i>Studia Antiqua et Archaeologica</i> , Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Iași.
SANIC	Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale ale României, București.
SCIV(A)	<i>Studii și cercetări de istorie veche (și arheologie)</i> , Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București.
SJAN Iași	Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Iași.
SMIMd	<i>Studii și Materiale de Istorie Modernă</i> , Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București.
SMMIM	<i>Studii și Materiale de Muzeografie și Istorie Militară</i> , Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”, București.
Starinar	<i>Starinar</i> , Institute of Archaeology, Belgrad.
Studia Praehistorica	<i>Studia Praehistorica</i> , Bulgarian Academy of Sciences, National Institute of Archaeology and Museum, Sofia.
Studia Universitatis Moldaviae	<i>Studia Universitatis Moldaviae</i> , Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău.
Suceava	<i>Suceava. Anuarul Muzeului Bucovinei</i> , Muzeul Național al Bucovinei, Suceava.